

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus L. De iis, qui contrahere possunt, item de materia contractuum, &
juramento contractibus apponi solito.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

rus, si sciret tibi non esse serium; nam error non est circa substantiam vel causam finalem, ideo enim dat, ut resignes juri ad accusandum, atque hoc verè facis, etsi serio non intenderis accusare, ergo. *Sanch. Less. Dicast. n. 119.*

9. In dubio, an error fuerit substantialis, an causa, quæ nunc cessat, fuerit principaliter motiva, jura volunt, præsumi pro valore actûs, & videtur pro eo esse possessio, quia scitur esse factus, & ignoratur ejus invaliditas. *Sanch. nu. 13. 34. & 52.* Idem à potiori est dicendum, si dubitetur, an intervenerit dolus, error vel merus, quia facta & delicta non præsumuntur; in dubio, an verè consenseris in obligationem, si tenebaris consentire, aut verba tua significarunt obligationem, præsumeris verè consensisse, quia nemo censetur consensum injustè subtrahere, aut loqui aliter, quàm sentiat.

C A S U S L.

De iis, qui contrahere possunt, item de materia contractuum & juramento contractibus apponi solito.

CAmillus in infantia. 2. 4. Ante, & post pubertatem sine autoritate Tutoris, 5. Quem agnoscere non vult, 3. Varios celebrat contractus, ex post cum licentia Tutoris omnes, etiam rerum alienativos, ratificat. Ibid. Et cum ipso Tutore init. 6. Onerosos, etsi juratos 13. Implere non vult petens restitutionem in integrum 8. Et re-

laxationem juramenti à suo Episcopo, vel Principe.

17. & seqq. Pro resol.

1. QUÆR. I. Quænam sint personæ habiles ad contrahendum? R. 1. De jure naturæ contrahere possunt omnes, quotquot habent plenum rationis usum & materiam, de qua contrahant; defectu rationis invalidè contrahunt ebrii, dormientes, fatui, furiosi &c. *Ratio est*; quòd ad contractum utpote actum humanum in conscientia obligantem requiratur consensus liber, qualem recensiti habere non possunt.
2. R. 2. Jure positivo contrahere prohibentur infantes, impuberes, minores, filii familias, prodigi juxtà sequentes explanationes:
 1. In jure tam femellæ, quàm masculi usque ad septimum annum dicuntur infantes; abhinc masculi usque ad 14. femellæ ad 12. dicuntur impuberes, quòd si impuberes per mortem patris vel emancipationem desierint esse sub patria potestate, vocantur pupilli, si utroque parente careant, vocantur orphani: deinde illud tempus, quod ab anno septimo currit usque ad pubertatem, à Juristis dividitur in duas partes, in quarum prima dicuntur infantia proximi, in secunda pubertati proximi, & ita masculus ante completum decimum cum dimidio, & femellæ ante completum nonum cum dimidio dicuntur infantia proximi; abindè usque ad annum pubertatis pubertati proximi; quâ completâ vocantur puberes, & tunc usque ad 25. minores: Pupillis etiam invitis datur Tutor, minoribus volentibus Curator, quandoque etiam nolentibus in ordine ad lites, qui Curator semel acceptatus
3. repudiari non potest usque ad annum 25. completum, nisi veniam ætatis, id est liberam rerum suarum

sua

pe. ad ere io- fe- en- on- tia em
suarum administrationem à legitimo Superiore obtinuerint; prodigo etiam invito datur curator, prodigus autem dicitur, qui profusè dat, seu ut ait *Ulpian. l. 1. ff. de curat. furios.* qui neque tempus, neque finem expensarum habet, sed bona sua dilacerando profundit.

2. Contractus ab infante, vel infantia proximo initus est planè nullus, adeò ut nec obligationem civilem in foro externo, seu actionem in iudicio, nec obligationem naturalem in foro conscientiaë pariat. *L. pupillus ff. de condict. indebiti Laym. hic c. 9. num. 8. Onnate d. 4. num. 18. Lug. d. 22. num. 283.* Ratio est, quòd ius positivum illorum consensum irritet, infans enim & infantia proximus non multum à furioso distant. §. 10. *inst. de inut. stipul. Si dicas: Leges hæ fundantur in præsumptione, quòd infans & infantia proximus careant pleno usu rationis; ergo si à parte rei hoc usu non careant, sed malitia suppleat ætatem, saltem tunc obligabuntur in conscientia, quia si præsumptio sit falsa, lex in ea fundata cessat. R. Hæ Leges non fundantur in præsumptione defectûs rationis in hoc vel illo particulari casu; sed ideo irritant eiusmodi contractus, quia plerumque solet contingere, quòd in tali ætate soleat deficere perfecta ratio, quod verum est, nec ideo cessat lex universalis, si ratio legis deficiat in particulari casu.*

3. Pupillus pubertati proximus sine autoritate Tutoris contrahens non obligatur civiliter, bene tamen naturaliter *L. 25. §. 1. ff. quando dies legati, & L. 1. ff. de novat. Less. Regin. Sanch. de matr. d. 38. num. 3.* Excipe contractus majoris momenti, quibus alienantur immobilia,

- vel mobilia pretiosa, quæ servando servari, id est per triennium conservari possant; tunc enim, quamvis adsit consensus Tutoris, pupillus nequidem naturaliter, seu in conscientia obligabitur, quia jura utriusque, & Tutoris & pupilli consensum annullant. *L. 7. 11. 15. Cod. de praediis. Rebell. Less. Molin. to. 1. d. 224. Dicast. num. 277.* idem est, si pupillus contrahat cum Tutore, tunc enim ad nihil tenebitur, nisi in quantum factus est ditior, aut si dolum commiserit; *dixi*: pupillus sine autoritate Tutoris contrahens non obligatur civiliter; nam si contractus sit in suum commodum, alterum contrahentem (nisi etiam hic sit pupillus) & civiliter, & naturaliter sibi obligat, ita statuitur in favorem pupilli *L. Julianus 13. ff. de act. empt. in rebus* tamen, quæ sunt in quotidiano usu, si pupillus quid expendat, donet, &c. saltem ex consuetudine obligabitur etiam civiliter stare contractui.
7. 4. Filii-familias impuberes non obligantur civiliter ullo contractu circa quæcunque bona, etiam si contrahant cum consensu Patris. *§. quod 10. inst. de inut. stip.* pupillus tamen cum autoritate Tutoris contrahens obligatur naturaliter & civiliter, si alienationem rerum pretiosarum excipias; *Ratio Legum est*; quod pupillo contra Tutorem detur actio, non autem filio contra patrem propter reverentiam.
8. 5. Si pupillus vel minorennis per contractum læsus aut incommodum passus fuerit, gaudet beneficio restitutionis in integrum intra quatuor annos ab anno 25to completo, vel si veniam ætatis obtinuerit per quatuor annos à die obtentæ veniæ, ita ut possit repetere rem vel pretium de

efficaciter se obligare non intendunt, si non sciant, erit error in substantia.

12. QUÆR. III. Qualiter contractus firmentur juramento? *Responsio constabit ex seqq.*

1. Contractibus licitè adjici posse juramentum, patet ex propos. Wicleff, 43. damnatâ in Concilio constantiensi: *Juramenta illicita sunt, quæ fiunt ad corroborandos contractus & commercia civilia.*

2. Contractum firmari juramento est, contractum è juris dispositione in foro conscientie vel saltem in foro externo nullum, per accessionem juramenti reconvalescere, ita ut non tantum obliget ex motivo Religionis, sed etiam ex justitia: si contractus jam erat validus, propriè non dicitur firmari juramento, sed ei tantum superadditur nova obligatio ex virtute Religionis.

13. 3. Omnes contractus puberum, sive sint minores, sive majores, si matrimonium & paucos alios excipias, firmantur juramento, qui ex jure positivo habent, quod sint nulli, & servari possunt absque peccato jurantis vel exigentis juramentum. *Sanch. Haun. Lugo d. 22. num. 226. Laym. l. 4. t. 3. c. 8. Onnate d. 11. num. 98. Herman. thes. 24. Metzger t. 13. d. 41. a. 5. num. 10. Pirh. lib. 2. Decret. tit. 24. num. 132. & ibid. Schmalzg. num. 86. Viva opusc. 1. q. 7. a. 2. contra Merenda, Perez, Wiestner & alios, qui volunt contractus invalidos non validari per juramentum, sed tantum addi obligationem Religionis. At assertum probatur ex cap. cum contingat de jurej. c. licet 2. eod. in 6. c. quamvis 2. de pactis in 6. ubi Pontifex disertè ait: pactum juramento nec vi*
nec

nec dolo prestito firmatum fuisse, & servandum esse, quæ conditio frustra adderetur, si pacta jurata ex sola religione obligarent; nam juramenta etiam vi vel dolo extorta obligationem Religionis inducunt, quoties sine peccato servari possunt. Contractus verò, qui juramento firmantur, sunt contractus minorennium, quibus bona etiam immobilia sine autoritate Tutoris alienant; nam quamvis hi contractus aliàs nequidem naturaliter obligent, accedente tamen juramento naturaliter & civiliter obligant; similiter juramento firmatur donatio inter patrem & filium, renuntiatio paternæ hæreditatis, alienatio fundi dotalis &c. *Schmaltzg. num. 92. 14.* Contractus impuberum probabiliùs non firmantur juramento, nisi juramentum accesserit post pubertatem. *Bald. Sanch. Lugo. n. 214.* neque firmantur juramento contractus irriti jure naturali vel ob defectum consensùs, velut contractus infantum, ebriorum, amentium, vel quia sunt de materia jure naturali vel divino prohibita; nam jus positivum non valet supplere consensum, aut reddere licita, quæ jure naturæ aut divino sunt illicita: neque firmantur contractus injusto metu, vi vel dolo extorti, quia servari non possunt sine peccato juramentum exigentis. *Jura cit. Onnate n. 129. Schmaltzg. n. 91.*

4. Juramentum, etsi non firmet contractum, 15. semper tamen servandum est, quoties sine peccato servari potest, non ex justitia, sed in reverentiam divini nominis; ut si metu mortis aliquid juratò promissisti latroni vel usurario promissisti solvere usuras, teneris solvere vel petere relaxationem juramenti à latrone vel usurario, qui eam ex justitia dare tenentur, vel, si nolint,

lunt, ab Episcopo. *Molin. Less. Suar. Haun. Metzg. l. c. Onnate num. 55. Viva opusc. 1. q. 7. a. 3. & clarè habetur c. 6. 18. 26. de jurej.*

16. 5. Contractus juramento firmati habent omnes effectus civiles & naturales, quos habent alii contractus jurati nunquam invalidi; hinc pariunt actionem in judicio, obligant ex justitia & Religione, ita ut relaxato juramento ab alio, quàm à creditore, maneat obligatio justitiæ, quæ etiam ad hæredes transit. *Suar. Palao, Schmaltzg. à num. 94.* quòd verò juramentum firmet & validet contractum, non habet ex se, sed ex jure positivo, ex se tantùm superaddit obligationem religionis.

QUÆR. IV. A quo juramentum hoc relaxari possit? R. imò. Juramentum firmans contractum à solo eo, cui præstitum est, relaxari potest, quia hic ex tali contractu habet jus quæsitum, quo invitus privari non potest, idèoque nequit illud relaxare Episcopus, imò nec Papa, nisi ex causa gravissima, & ob bonum publicum. *Suar. l. 2. de jure c. 41. num. 2. Sanch. l. 3. mor. c. 21. num. 2. Haun. to. 5. t. 4. n. 89+. Pirh. num. 154.*

17. 2. Relaxatio juramenti non confirmantis contractum pro solo foro conscientiae à Religiosis Mendicantibus obtineri potest, ut dicam *Casu 71. num. 5.* aliàs ab Episcopo jurantis peti debet, ut si usurario usuras, vel alteri per dolum aut metum injustum aliquid juratò promissit, & promissarius tibi obligationem juramenti remittere nolit, in conscientia tutus es relaxatione tui Episcopi, si verò res deduci debeat ad forum externum & Reus citari, debes

bes

bes relaxationem perere ab Episcopo creditoris, quia Actor debet sequi forum Rei, nisi Reus se spontè subjiciat Episcopo jurantis, vel extra suam Diocesin contraxerit, tunc enim cognitio causæ spectabit ad Episcopum loci, in quo contractus celebratus est. *Suar. num. 10. Sanch. num. 35. Gonz. in c. 1. de jurej. n. 14. Pirh. num. 156.*

3. Judex sæcularis non quidem directè, sed indirectè poterit relaxare juramentum non confirmatorium, illud remittendo nomine sui subditi id injustè renuentis, vel annullando omnem acceptionem rei juratò promissæ; si enim ipse promissarius juramentum in sui favorem factum remittere possit & debeat, cur non ipso renuente ejus superior. *Hann. num. 905. Gonz. n. 12. Zoes. de jurej. n. 80. Pirh. n. 159.* Ex his per se patet Resolutio Casûs. 18.

C A S U S L I.

De Promissione.

DONATUS multa promittit, sed non implet,
1. Quia promissit semi-deliberatè, ex motu levi sed juratò, 2. Sub sola fidelitate, vel sub dubio, 3. Ad rem ex parte illicitam vel impossibilem, 4. Aut juravit non revocare testamentum, ibid. Quia promissarius non acceptavit, vel absens acceptionem non intimavit, aut ejus nomine acceptavit alter. 5. Vel antequam promissio absentis intimaretur, est revocata. 6. Vel mortuus est promittens, aut promissarius. 7. Quia status est mutatus, & ipse indiget re promissâ, & promissarius eum graviter offendit. 8. Quia res promissa perit, vel